

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Prima pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

XVIII

munera non ex debito. sed ex liberalitate s̄ eos qui nemini ser-
uire volunt nisi ei qui serviuuit aut comodū expectent. Septimo
munezz varietate. quia auzz thus & mirram. Ncta q̄ p̄ h̄c tria
munera misticā signant ea que sunt christi. Nam auzz est regu-
le preciū. habet claritatē et pondus. vnde p̄ auzz misticā in telli-
git in christo regalis dignitatis sapientie claritas. et caritati s
immenitas. Thus vero p̄ sacerdotē ministraē deo. exhibet ho-
nor. et devotionem exprimit. et ideo p̄ thus intelligit in christo
sacerdotalis dignitas. verbi diuinitas. et deuntions pietas.
Mirra vero antiqui vteban̄t. ad adienda corpora mortuorū.
ipsa em̄ habet amaritudinē et a corruptione deseruat. et ideo p̄
mirram signat passio christi amara. sepulture commendatio. et
gloriola resurrecio. quia non vidit corruptionē. Tercio ponit
tur magozz regressus: et responso accepto: glo. non ab ange-
lo sed a deo. Vbi attendendū q̄ responsum non dat nisi queren-
tib⁹. Et qz iam suspicabant de nequitia herodis. ideo b̄m glo.
p̄io q̄rebant affectu. quid diuina iuberet voluntas: in somnis.
quia erant magi somniozz obseruatorēs. ideo in somno dat eis
responsum: ne redirent ad herodē: notificandī causa. in quo ap-
paret saluatoris nostri humilitas. qui velut timens noluit suū
p̄secutoz̄ oczū manifestare: p̄ aliam viam: dicit q̄ p̄ mare cū du-
cis navib⁹: reuersi sunt in regionē suā: dicit criso. Si magi chri-
stum quasi terrenum regem quesissent inuenientes eū apud ip-
suz mansissent. nunc aut̄ adorauerunt et reuersi sunt. Cum aut̄
reuersi fuissent manserunt tolentes deū magis q̄ antē et predi-
cantes multos erudierunt. & demum cū thomas iuisset in puin-
tiā. illam adiuncti sunt ei et baptisati sunt. et facti sunt adiun-
tores predicationis eius. Hoz corpora beatus eustorgius tñs
tulit mediolanū de constantinopoli. & vt dicit quādiū fuerunt
corpo re eo zz mediolanī. nullus imber noriū aut tempestas re-
gionē supuenit. sed destructa unitate mediolanensi ac dispersis
cuib⁹ p̄ fridericū primū impatorē inter alia sacra triū magozz
corpora delata sunt coloniā. Rogemus ē.

Dominica infra octauam epiphanie. Pri- ma pars sermonis xix

A

Om factus esset ihesus annoz̄ duodecim ascende-
tib⁹ illis hierosolimā b̄m d̄suetudinē diei festi ē.
lu. z. Qultotiens qualis unusquisq; futurus sit
demonstrat in puericia. vnde puer. z. Ex studiis
luis itellegit puer si mūda et recta sint opa eius. et iō vulgare

Sexto

puerium est. Adolescentis iuxta viam suam etiam cum senuerit non recedit ab ea. puer. zz. Quapropter debet quilibet in iuventute conari ad bonos mores ut illos habeat in senectute qm ut dicit eccl. z6. Que in iuventute tua non aggregasti quo inuenies in senectute. Volens igit saluator noster declarare quanta in virili etate deuotione excelleret sapientia clareret doctrina proficeret cu adhuc esset puer. ignorantiae matre remansit in templo. dans operam sapientie et doctrine. In hoc aut euangelio ubi agit de puerili sapientia saluatoris tria ponunt. Primū est christi amissio que fuit dolcis et nimis anxietatis. Secundū est ipsius iuuentus que fuit stuporis et pie alacritatis ibi. Et factum est post triduum. Tertiū est eius regressio. que fuit amoris et magne humilitatis ibi. Et descendit cu eis x. Circa primū tria ponunt. Primū est separatio christi a parentibus. ubi ponit tempus etatis causa legalis et locus. Dicit g: Cum factus esset iesus: de illo de quo dicit isa. 43. huius diuinitatis natura ante me non est formatus deus. et post me non erit. nunc dicit huius humanam naturā: factus est anno xij. cu tamen de eo dicat ps mille anni an oculos tuos tanq dies hesterna que preterit.

B. Et nota qd in hac etate primo apparet quos mores aliquis tenere debeat in vita. Iterum hec etas cunctis aliis est amabilior. et ideo saluator in hac etate primo demonstrauit future vite indicia. Nota qd differentie temporum que de christo leguntur sunt quinque. Primo enim legitur fuisse unus dei qm de matre virgine fuit natus. lu. z. Natus est vobis hodie saluator. Secundo legitur fuisse octo diez qm in carne fuit circumcisus. luc. z. Postquam duum iuri sunt dies octo ut circumcidetur puer. Tercio legitur fuisse quadraginta diez qm in templo fuit presentatus. luc. z. Quartu legitur fuisse. xij. anno ut hic. Quinto legitur fuisse quasi anno trigesima qm a iohanne fuit baptisatus. lu. z. Ipse ihesus erat quasi incipiens anno trigesima. Deinde ponit legalis obseruantia: ascendentibz. qz regio galilee erat in pleno ierosolima vero est in monte situata: illis: scz virginea ioseph cu christo: hierosolimā: Ipsa ciuitas est de qua deut. xij. dicit. Ad locū quem elegerit dominus de cunctis tribubz vestris venietis et offeratis in illo holocausta et victimas vestras: huius studiū die festi: id est put sanguinerant in die festo scz pasche. Nō huius qd dicit beatus augustinus. in de consensu euangelistarum. Quamdiu regnauit archelaus. beata virgo latenter singulis annis ducebat christum ad templum. Ipso autem in exilio regato apud viennam ciuitatem galilee. tunc absque timore

hierusalē ascēdebat. sed tñ adhuc regnabat archelaus in iudea
 Nota q̄ legales festiuitates in deoꝝ. quēdā erant atinue. que
 dam anniūarie. Continue erant due scz neomenia in principio
 noue lune ad laude creatoris qui renouat omnia tempa. eccl.
 43ꝝ luna signū diei festi. altera festiuitas atinua erat sabbati.
 vacabant em̄ bb omni opere eo q̄ illū diem sanctificauerit deus
 ppter requiem ab ope creationis. gene. 2. anniūarie autē festiui-
 tates erant quinqꝝ scz festū pasche quartadecima et quinta de ci-
 ma luna mensis p̄imi scz ap̄lis et durabat septem diebo. et erat
 hec festiuitas in memorā liberationis de egip̄to. Secunda erat
 festū penthecostes quod celebraꝝ die tertio. terciā mensis scz iu-
 niū quinquagesimo die a festo pasche ec q̄ tunc data fuerit lex
 iudeis in monte sinay a deo. Tertia festiuitas erat tubarum et
 clangoris p̄ima die mensis septimi. buccinabant em̄ cornibꝝ pe-
 toribus in memorā q̄ eadē die fuerit isaac liberatus ab immo-
 latione patris per ore substituto pro illo. Quarta festiuitas erat
 decima die eiusdem mensis. et dicebat propitiationis q̄r ea die
 venerat moyses ad eos referens deū esse placatū de offensa vi-
 tulī dñstatis quez adorauerant. Quinta festiuitas. erat deūma-
 quarta die eiusdem mensis. et septē diebo p̄tendebat et erat sce-
 noephgia festū scz tabernaculoꝝ. habitabant em̄ his diebo in
 umbraculis in memorā q̄. xl. annis patres eoꝝ in deser̄to sub
 umbraculis habitassent. Inter istas aut̄ quinqꝝ festiuitates sole
 ille tres scz pasche pentheosten et tabernaculoꝝ ceteris erant so-
 lenniores. de quibꝝ preceptū erat exo. 23. Tribu vīcibꝝ p̄ singu-
 los annos festa celebabit. In his tribu festiuitatibꝝ prout in
 deuto. 16. c̄ precipit. Domine masculinū ascendebat vt appareret
 in hierusalē coram dñs. sed tñ qui erant remoti aut aliqua na-
 tionā cā impediti excusabant̄ ne venirent hierusalē in pente-
 costen et scenophgia. sed de solennitate pasche nemo excusaba-
 tur nisi infirmitatis cā. et hec est illa festiuitas de qua dicit lu. 2
 Ibant pentes christi p̄ omnes annos in hierusalē in die solen-
 ni pasche. Nota etiā q̄ ista lege non erant mulieres astricte et
 tñ beata virgo illuc ascēdebat singulis annis. tñ propter deuo-
 tionē. tñ etiam q̄r nolebat infantē absq; sui cura illuc ire. O
 Mōrele nobis dāt documentū. qualiter festiuitates sint celebrā-
 de. Debet enim quilibet primo apparet ante aspectum domi-
 ni mundus ab omni peccato plenus bonis operibus. Exodi.
 32. Non a pparebis in conspectu meo vacuus et non sicut qui
 oenant faciem. componunt vestimenta ut placeant mundo. De-
 bet secundo quilibet ire ad locum quem elegit dominus id est

Sermo

ad ecclesiā. non ad tabernā aut diuersorū. Debet tercio vacare diuinis laudib⁹ et orationib⁹. non chorais et vanitatibus. debet vacare elemosynis. Non vslare aut furtis. Debet insistere bonis operibus, non commissariob⁹ et ebrietatibus. Nam de his qui seculi faciunt dicit dñs. Isa. i. Solennitates vestras et neomenia et sabbata vestra odiuit anima mea. Deinde ponit christi separatio: Consummatiōz dieb⁹: festinat⁹ qui erant: Et cū redirent: in nazareth ciuitate suam: remansit puer ihesus: & dicit puer propter puerilē assumptē nature etatē. iam em̄ incipiebat etatē attingere pueritie. Ite dicit puer propter puritatem et innocentiam. Ite propter simplicitatem et obedientiam. pueri em̄ sunt abs⁹ malitia obedientes. Ite propter gratiositatem et benignolentiam. sunt em̄ pueri omnib⁹ gratioli et odium recipere nō possunt: in hierusalē. Hoc autem q̄ absentaret christus a parentibus non calu accidit.. sed ex proposito sue voluntat⁹ sic factū est. Nō q̄ quinq̄ de causis ignoratiōib⁹ pentib⁹ mālit xps in hierusalem. Prima q̄ beata virgo forte phibuisset eū stare in templo in medio doctoz. ne forte ad eoz notitiā deumiret eū esse christum quem herodes et archelaus quesierant. Volens igit̄ a materno excusari precepto. ea ignorantie remansit ē. vt dū omnib⁹ esset cognitus in admiratione sue sapientie animos magis auditōz suspenderet. Jo. 7. Mirabantur inde dicentes. quō hic līas scit. Tertia vt ond̄eret q̄ penti administrula dispensatione et nobis ex idigentia assumperat. dū sine illis vivere poterit. psal. Dixi dño deus meuz es tu ē. Quarta vt daret modum pueris ad religionē transeundi qui si atrariā penti eoz cognouerint voluntatem ipsi ignorantib⁹ fugiant d̄ seculo. Deutro. 33. Qui dixerunt patri suo et matri sue et fratrib⁹ suis ignoro vos. & nescierunt filios suos. hi custodierunt eloquium tuū et padū tuū seruauerūt iudicia tua o iacob. et legem tuā o israhel. immo nō salū ignorantib⁹ v̄z etiā phibentib⁹. debent religiomis petere ingressum. vñ hiero. in epistola ad neptianū. Si sup̄ limina domus p̄ et m̄ iaceant vt egressum prohibeant p̄ calcatos p̄gē pentes. et ad vexillū crucē aduola summū gen⁹pietat⁹ est i his crudelē esse. Quinta cā h̄m glo. vt ond̄eret q̄ anteq̄ pntes eius cēnt. ipse in ciuitate et in templo quasi paterno iure presedebat. Secundo ponit penti christi ignoratiā et nō cognouerūt pntes eius: pntes vocat virginē et ioseph quo alē verū alē vero putatiū erat pens. Querit h̄ beda et habet in glo. quō ēē potuerit vt nō cognouerit d̄ absentia pueri maria et ioseph quē sollicita a diligēti cura custodiebat. Et

solutus quod mos fuit indeoꝝ euntiū ad festa et redeuntiū. sc̄osum viros. sc̄osum vero mulieres choros ducere. ne ex mixta societa te aliquid in honesti attingeret. pueri tñ cum vtroq; poterant ire p̄ntē fieri q̄ potuit ut virgo crederet christū ēē cū ioseph. et ioseph crederet eum esse cū virgine. et hoc est q̄ dicit: existimantes aut̄ ilium esse in comitatu: qz virgo in comitatu viroꝝ. ioseph in comitatu mulierꝝ: venerant iter dier. id est una dieta a hierusalē. Tercio ponit eoꝝ requisitio. Primo inter quos aperunt illū querere qua z cū simul fuissent maria et ioseph et puerū non vidissent: requirebant eū inter cognatos: id ē proximos sanguinis: et notos: Nota q̄ ut dicit glo. Timebat virgo ne puerꝝ quē herodes et in dei p̄dere quesierant opportunitate inuenta occidissent. maxime cū arthelaus adhuc regnaret in hierusalē. et ex hoc ipsa fuisset rea mortis eius p̄ malam custodiā. vel ut dicit origenes. ne recessisset in celū ad patrem. Aut tercio dicere possumus. q̄ timebat ne aliqz illi offensionez fecisset verbo vel facto. cuius occasione sumpta nollet amplius cū illa manere. sed in hierusalē aut in egip̄tu seu in alteraz regiōnem recessisset. ¶ Deinde ponit vbi quesierunt eū: et non inuenientes eū: inter cognatos et notos. Nota mystice. q̄ non inueniēt ch̄istus inter iudeos qui sūt cognati eius primitate carnis et sanguinis. inter quos etiā erat notus christus. psal. Notus in iudea deus. sed inueniēt inter christianos qui non sunt cognati sanguine sed adoptione. Jo. 1. In propria venit. et sui eū non reeperunt. quotquot aut̄ reeperunt eū. dedit eis post aetem filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius. qui non ex sanguinib; neq; ex voluntate carnis. neq; ex voluntate viri. sed ex deo nati sunt. Et verbū caro factū est. Et subdit spūalem cognitionē. et habitauit in nobis. Deinde ponit spūalem notitiam. et vidimus gloriaz eius quasi gloria vñigeniti a patre. Ite moraliter nō inueniēt christus inter cognatos et notos quia nō habet cognatio. eius p̄ carnalē et humanū sensum. vnde cū petrus de illo dixisset. tu es filius dei vñi. r̄ndit ei dñs. beatus es simon bariona. qz caro et sanguis non reuelauit tibi. sed pater meus qui est in celis. mat. 16. Nec etiā cognoscāt eum. qui de notitia reꝝ extollunt sic gentiles z mundi ph̄i. mat. 11. Ab sc̄ondisti hec a sapientib; et prudentib;. et reuelasti ea puulis. Itē anagogicē nō inuenient christū in regno vite eterne. qui deseruerant carnī et sanguini. Caro em̄ et sanguis regnuz dei non possidebunt. nec etiam qui notitiam dei sine operib; haberūt lu. 13. Tē mapiet; dicere p̄familias. manducām̄ z bibim̄

Sermo

coram te et in plateis nostris docuisti. et dicit vobis. Nescio unde
sit. discedite a me operarij iniquitatis. E Deinde ponitur
quo venerunt: regressi sunt in hierusalem: Hierusalem visio pa-
cis dicitur ubi est lotus christi. psal. Hactus est in pace locus ei-
us: requirentes eum: Considera quantis vulneribus tu huius
virginis saudatum fuerit. quot suspitione. quot lamenta. quot
anxietates pertulerit. quantisque lacrimis vultu suffuderit. quot
suspitionis ingemuerit. quot anxietaibus laborauerit. quot la-
mentis ingemiscens deficeret. Jam primo experiri cepit. qualis
futurus esset dolor separationis christi mortientis de quo illi pre-
dixerat simeon. Tuam ipsis animaz pertransibit gladius. lu-
z. Nesciebat virgo beata quid ageret. aut quo pergeret. quia
thesaurum sibi a deo patre commissum perdisserat. unde poterat
dicere illud. gene. 37. Puer non comparet. et ego quo ibo. pro-
inde cum labore multo itineris. et lacrimis plurimis virgo te-
nera redit in hierusalem. canti. 4. Quelius quem diligit anima
mea. quiesci illum et non inueni. Item inter cognatos et no-
tos. Surgam ergo et circuibo ciuitatem per vias et plateas a-
queram quem diligit anima mea. Obi aduertendum est quan-
tum debeat dolere. qui per peccatum christum amittit.

Secunda pars.

Ecundo cum dicit: et factum est post triduum: ecce tan-
gitur christi inuentio. que fuit stuporis et pie alacri-
tatis. et quinq[ue] fact. Primo ponit quatuor circumsta-
tias inuentionis eius. tangit enim primo inuentio-
nis tempus: Et factum est post triduum: Glo. una die reuersi
sunt ad hierusalem. Secunda die querant inter cognatos a no-
tos. et non inuenientes. Tertia die regressi in hierusalem. ipsum
inuenierunt. Noluit autem puer maiori tempore latere ma-
trem ne mora longior mentem virginis dolore absummeret.
D Sed queritur quis illi cibum prebuerit in triduo illo. quo
sine virginе mansit. Et potest dici tripliciter. Vel q[uod] diuinatus
sustentatus cibo non indiguit. Et postea ieiunauit. 40. diebus.
et. 40. noctibus. met. 4. Vel secundo q[uod] fuerat angelorum abatus
ministerio. Vel tertio q[uod] velut pauper elemosinis fuit susten-
tus. unde interrogat bern. Domine ihesu quis te cibavit in illo
triduo. et respondit sibi ipsi dicens. vt tu p[ro] omnia nostre af-
faires paupertati quasi unus ex pauperibus. stipendia per ostia
mendicabas. psal. Pauper sum ego et in laboribus a inuentute
mea. Deinde ponit locus ubi inuenierunt eum: Inuenierunt eum
in templo. psal. Dominus in templo sancto suo. Non iuit christus